

РОЗВИТОК КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

LENDING ACTIVITY DEVELOPMENT OF FINANCIAL COMPANIES IN THE SERVICE SECTOR OF INDIVIDUAL AND LEGAL ENTITIES

У статті розглянуто кредитку діяльність АТ «Райффайзен Банк» та АТ «Приватбанк» протягом 5 років. Встановлено, що у складі та структурі виданих кредитів АТ «Райффайзен Банку» переважають саме видані кредити для юридичних осіб. Виділено, що частка кредитів для малих та великих підприємств мала тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. Це пов'язано із наявністю активів у таких суб'єктів господарювання та за потреби надавати їх у заставу для отримання необхідних кредитних коштів у порівнянні із можливостями фізичних осіб чи мікропідприємств. Склад та структура виданих кредитів фізичним і юридичним особам АТ КБ «ПриватБанк» представлена досить широким спектром послуг. Щодо кредитів фізичним особам, то спостерігається зниження аналізованих показників за відповідний період, окрім споживчих кредитів, які навпаки мали тенденцію до зростання, що пов'язано з їх доступністю, однак досить високою відсотковою ставкою за користування такими коштами. Встановлено, що відбулося незначне збільшення частки наданих кредитів підприємствам малого та середнього бізнесу та юридичним особам. Відзначено, що пандемія COVID-19 внесла корективи у діяльність фінансових установ та умови господарювання суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб, що зумовлює формування та напрацювання нових методів роботи та співпраці.

Ключові слова: фінансові установи, кредити, фізичні і юридичні особи, підприємства, методи аналізу.

The article considers the credit activity of Raiffeisen Bank JSC and Privatbank JSC CB for 5 years. In general, lending to both individuals and legal entities decreased during the study period. It is established that the composition and structure of credits issued by Raiffeisen Bank JSC is dominated by credits issued to legal entities (micro, small and large enterprises). Volumes of lending to micro-enterprises in 2020 decreased by 459,2 million UAH compared to 2019, small enterprises in 2020 by – 135,9 million UAH, and large enterprises by – 1902,1 million UAH. Comparing the volume of lending to legal entities with the base 2016, in general it is worth noting the increase in this indicator. In terms of lending, large enterprises account for the largest share among legal entities. It is highlighted that the share of credits to small and large enterprises tended to increase during the analyzed period. This is due to the availability of assets in such entities and the possibility of providing them as collateral to obtain the necessary credit funds in comparison with individuals or micro-enterprises. The composition and structure of credits to individuals and legal entities of JSC CB "Privatbank" is represented by a wide range of services. Regarding credits to individuals (consumer credits, use of credit cards, mortgages, car credits and other credits), there is a tendency to reduce the analyzed indicators for the corresponding period except for consumer credits, which, on the contrary, tended to increase due to their availability, but a fairly high interest rate for the use of such funds. The analysis of the dynamics of indicators revealed a significant reduction in the provision of credit services for car purchase and other credits. With regard to mortgage, consumer and card servicing loans, the percentage decrease ranged from 15-21%. It was found that there was a slight increase in the share of credits to small and medium-sized businesses and legal entities. The decrease in lending to legal entities during the analyzed period was slightly lower than the decrease in lending to individuals. It is noted that the COVID-19 pandemic has made adjustments to the activities of financial companies and business conditions of business entities and individuals, which leads to the formation and development of new methods of work and cooperation.

Key words: financial companies, credits, individuals and legal entities, enterprises, methods of analysis.

УДК 336.71

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct65-6>

Савко О.Я.

к.е.н, доцент,

доцент кафедри прикладної економіки
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

Буй Ю.В.

аспірант кафедри прикладної економіки
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

Штанько Я.В.

к.і.н, доцент,

доцент кафедри суспільних наук
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

Savko Oksana

Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas

Bui Juliia

Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas

Shtanko Yaroslav

Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas

Постановка проблеми. Ключовими пріоритетами розвитку банківських установ у сучасних умовах функціонування (зумовлених результатами пандемії COVID-19) є оновлення напрямів їх діяльності, зокрема у сфері обслуговування фізичних та юридичних осіб. За наслідками пандемії, Уряд України передбачав зниження ВВП на 4,8% у 2020 році, рівень безробіття очікувався на рівні 9,4%, ріст середньомісячної заробітної плати на 4,3%, при цьому можлива небезпека полягала в тому, що ці та інші макроекономічні тенденції призведуть до 5% – 10% падіння обсягу чистих кредитів та на 5% – падіння обсягу депозитів, деномінованих у гривні, в річному обчисленні і вартість ризику суттєво зросте. [1, с. 3]. У світлі зовнішніх

непередбачуваних умов, економічне відновлення банківських установ повинне ґрунтуватися на розробленні цілісної системи щодо удосконалення діючих та створення нових напрямів роботи кредитної діяльності з фізичними та юридичними особами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові дослідження стратегічних тенденцій кредитної діяльності банківських установ розглядаються у контексті впливу інновацій на стратегічний розвиток банку, дослідження проблем формування стратегічного розвитку банків, ефективності бізнес-моделі банку та її взаємозв'язок із стратегією розвитку, через розроблення фінансової стратегії розвитку банків, напрями розширення банківських

послуг, антикризового менеджменту банківських установ в умовах пандемії, а також багатьох інших. Наукові розвідки прикладних та теоретичних аспектів стратегічної діяльності банку висвітлені у працях: Т. Я. Андрейків, О. Д. Вовчак, Т. Р. Жеребцової, В. С. Івашук, З. М. Криховецька, Н. С. Меда, Ю. І. Онищенко, Л. О. Примостка, О. Г. Стрельченко, А. Л. Сухорукова, Я. Чайковський, О. В. Чернявська, І. О. Ческідова, Ж. С. Шавлієвська, Х. П. Цюрах та ін. Однак дослідження напрямів кредитної діяльності банківських установ у сфері обслуговування фізичних та юридичних осіб в умовах сьогодення потребують більш детального вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз та дослідження напрямів кредитної діяльності АТ «Райффайзенбанк» та АТ КБ «Приватбанк» у сфері обслуговування фізичних та юридичних осіб у період пандемії COVID-19.

Виклад основного матеріалу. В умовах динамічних зовнішніх змін банківська система України почала повільно відновлюватися після кризи спричиненої пандемією. Проте наявні темпи зростання кредитної та депозитної активності фізичних та юридичних осіб демонструють не швидке відтворення через низьке зростання реальної економіки, недосконалість судової системи і жорстку монетарну політику. Крім того, спостерігається низька операційна ефективність державних банків. Наведені чинники заважають процесу врегулювання проблемної заборгованості, який необхідний для очищення балансів і повноцінного виходу українських банків на новий рівень розвитку [2, с. 65]. Першочерговими пріоритетами діяльності банківських установ є визначення глобальних тенденцій розвитку економіки та чітка ідентифікація їхньої ролі у цьому розвитку [3, с. 116]. Якісно розроблені напрями розвитку та

виважена стратегія має наблизити банківські установи до чіткої координації їх діяльності у певній сфері і надати визначеності та індивідуальності [4, с. 124].

Так, у складі та структурі виданих кредитів фізичним та юридичним особам у АТ «Райффайзен Банк» протягом 2016–2020 рр. (рис. 1) переважають кредити юридичним особам протягом всього аналізованого періоду. Юридичними суб'єктами кредитування даної банківської установи є мікропідприємства, малі підприємства та великі підприємства. За обсягами кредитування великі підприємства складають найбільшу частку серед юридичних осіб. Загалом протягом досліджуваного періоду обсяги кредитування як фізичних так і юридичних осіб зменшилися. Також спостерігаємо зниження обсягів кредитування мікропідприємств, натомість частка кредитів для малих та великих підприємств мала тенденцію до зростання.

Аналізуючи динаміку виданих кредитів фізичним та юридичним особам (рис. 2) варто відмітити зниження обсягів кредитування фізичних осіб у порівнянні з базовим 2016 р., щодо попередніх років то приріст обсягу кредитування фізичних осіб відбувся лише у 2019 р, проте вже у 2020 р. спостерігаємо зменшення показника на 199,6 млн. грн. Також варто відмітити зниження обсягів кредитування юридичних осіб протягом всього аналізованого періоду. Обсяги кредитування мікропідприємств у 2020 р. знизилися на – 459,2 млн. грн. у порівнянні з попереднім періодом, малих підприємств у 2020 р. на – 135,9 млн. грн., а великих підприємств на – 1902,1 млн. грн. у порівнянні з попереднім періодом. Обсяги кредитування фізичних осіб у порівнянні з базовим 2016 р. мали тенденцію до зменшення протягом всього аналізованого періоду. Щодо порівняння обсягів кредитування

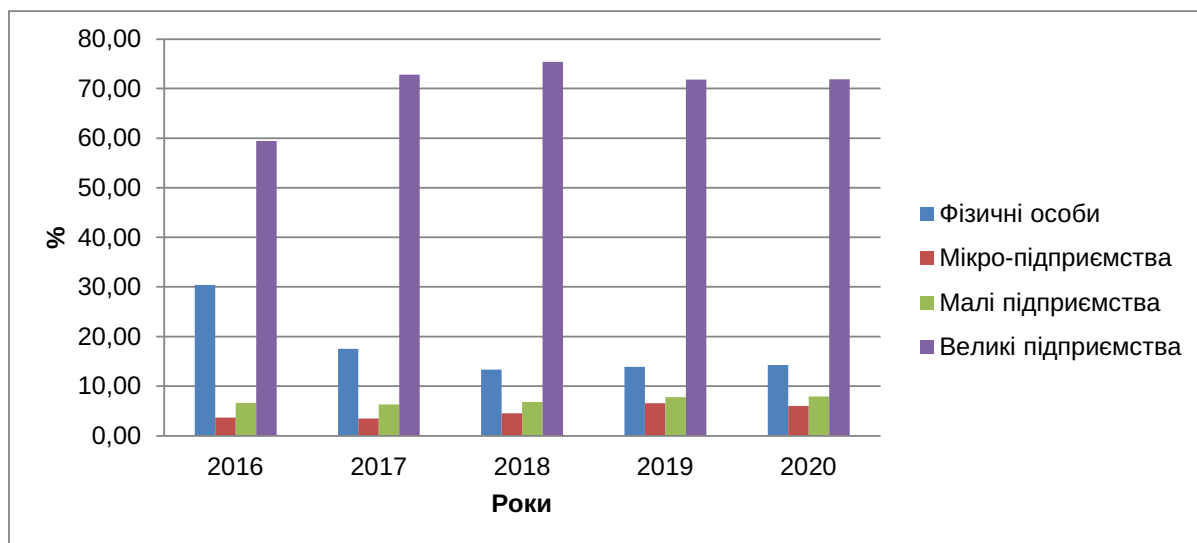

Рис. 1. Структура обсягу виданих кредитів за суб'єктами кредитування АТ «Райффайзен Банк»

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [5]

юридичних осіб із базовим 2016 р., то в загальному варто відмітити приріст даного показника.

Аналізуючи склад та структуру виданих кредитів фізичним і юридичним особам АТ КБ «ПриватБанк» (рис. 3) варто відмітити широкий спектр кредитних послуг для клієнтів, проте протягом періоду 2019–2020 рр. також відбувся спад обсягів кредитування фізичним та юридичним особам. Зниження частки кредитів спостерігаємо за послугами використання кредитних карток, іпотечні кредити, кредити на придбання автомобіля

та інші кредити. Зростання частки споживчих кредитів зумовлено важкими наслідками спричиненими пандемією, коли фізичні особи вимушені були брати споживчий кредит через тимчасову втрату працездатності або втрату доходу у зв'язку із оголошеними локдаунами в країні у березні 2020 року та січні 2021 року. Щодо юридичних осіб то відбулося незначне збільшення частки наданих кредитів підприємствам малого та середнього бізнесу та юридичним особам. Динаміка виданих кредитів (рис. 4, рис. 5) також свідчить про скорочення

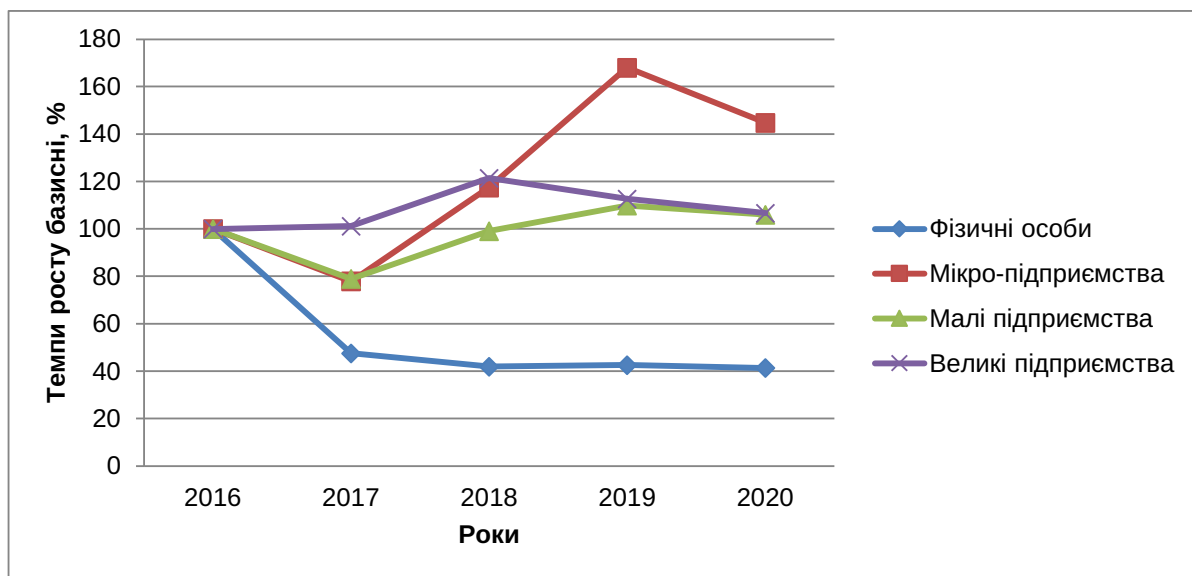

Рис. 2. Динаміка виданих кредитів фізичним і юридичним особам АТ «Райффайзен Банк»

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [5]

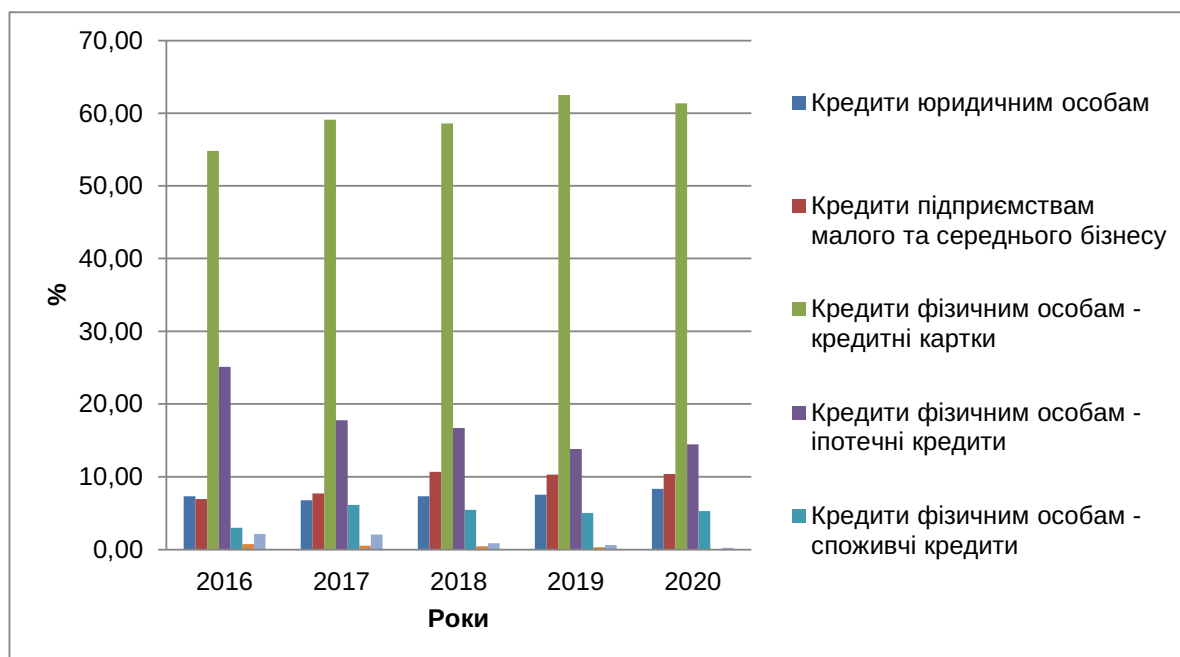

Рис. 3. Структура обсягу виданих кредитів за суб'єктами кредитування АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [6]

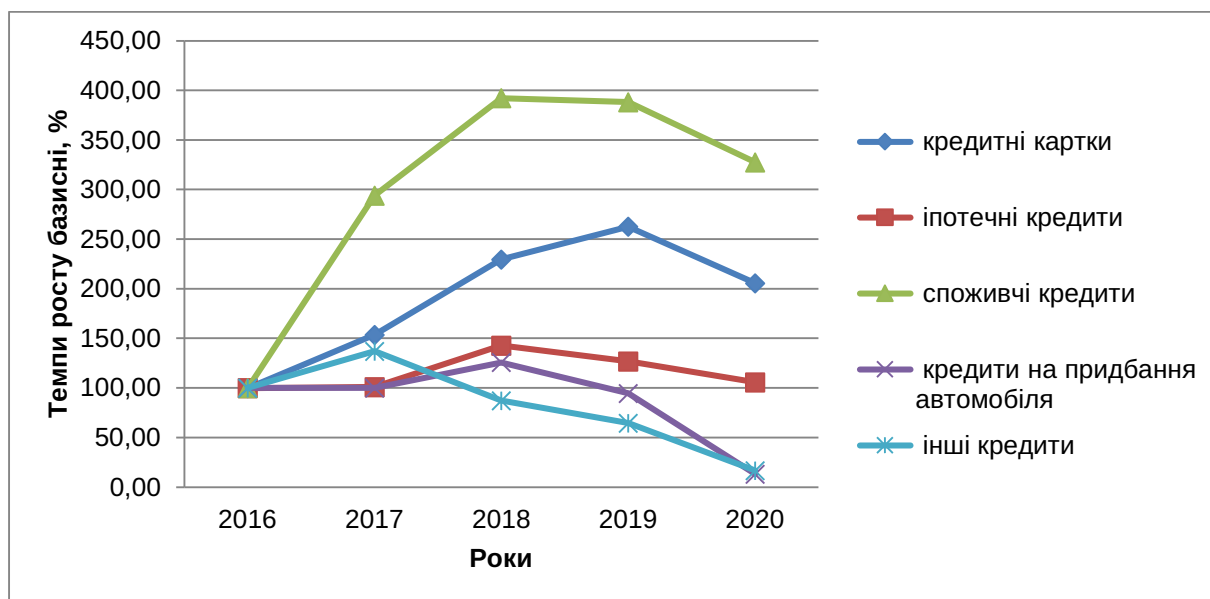

Рис. 4. Динаміка виданих кредитів фізичним особам АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [6]

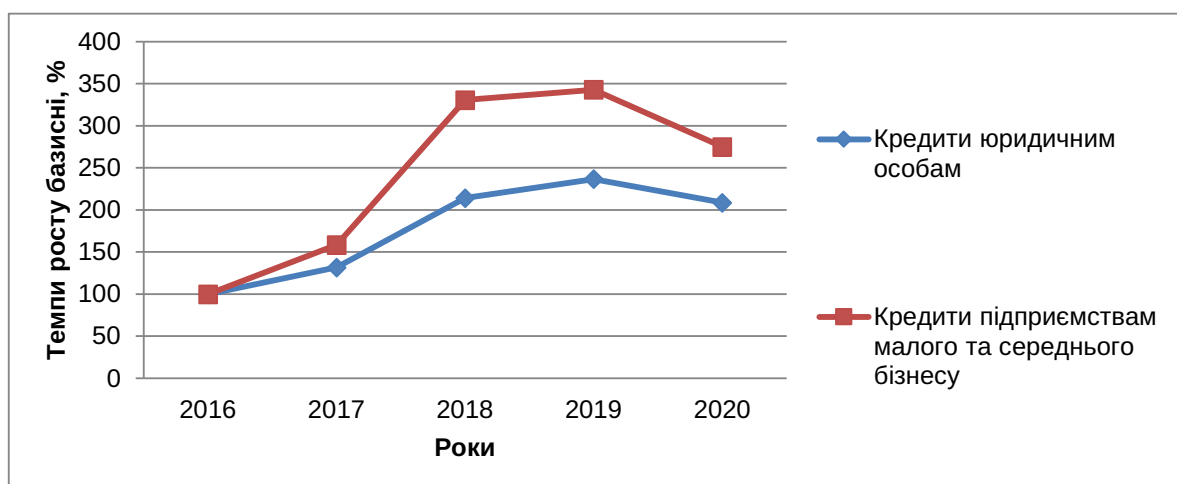

Рис. 5. Динаміка виданих кредитів юридичним особам АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розраховано та побудовано авторами за [6]

обсягу наданих кредитів загалом по юридичних та фізичних особах. Зниження обсягів кредитування юридичних осіб протягом аналізованого періоду були дещо нижчими за зниження обсягів кредитування фізичних осіб.

Суттєве скорочення відбулося у наданні кредитних послуг на придбання автомобіля та інші кредити. Щодо іпотечних, споживчих та кредитів по обслуговуванні карток то відсоток зниження коливався в межах 15–21%.

Висновки. Нами проаналізована кредитна діяльність двох банківських установ АТ «Райффайзен Банк» та АТ «Приватбанк», які займають чільне місце у банківській системі країни. Слід відмітити, що протягом дослідженого періоду, а саме 5 років

спостерігається тенденція до зниження показників з надання банківських кредитів фізичним та юридичним особам, особливо за два останні роки, що в основному пов'язано із COVID-19, який спричинив скорочення, переформатування та переорієнтування суб'єктів підприємницької діяльності в нових умовах.

Подальшим дослідженням повинно стати аналіз депозитної діяльності банківських установ з обслуговування фізичних та юридичних осіб.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічні принципи), Київ, 2020, 21 с. URL: <https://mof.gov.ua/storage/>

files/20200814%20SOB%20Strategy.pdf (дата звернення 12.12.2021).

2. Жеребцова Т. Р. Проблеми формування стратегії розвитку банків. *Актуальні проблеми розвитку менеджменту, фінансів та фінансової науки: ідеї та їх впровадження*: Збірка матеріалів Всеукраїнської наукової конференції (із зарубіжною участю) (м. Покровськ, 12–14 травня 2020 р.). Покровськ : ДВНЗ «ДонНТУ», 2020, 382 с.

3. Онищенко Ю. І. Бізнес-модель банку: сутність та взаємозв'язок зі стратегією розвитку. *Економічний простір*. 2020, № 160. С. 113–117.

4. Вовчак О., Меда Н., Андрейків Т. Формування та реалізації ефективних та якісних стратегій кредитно-інвестиційної діяльності банків. *Фінансовий простір*. 2020. № 1 (37). С. 122–131.

5. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк». URL: <https://raiffeisen.ua/documents/zviti-banku/finansova-zvitnist-banku-zgidno-z-mizhnarodnimi-standartami-finansovoi-zvitnosti-zi-zvitom-auditora> (дата звернення: 07.12.2021).

6. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення: 20.12.2021).

REFERENCES:

1. Zasady stratehichnoho reformuvannia derzhavnogo bankivskoho sektoru (stratehichni pryntsyipy) (2020) [Principles of strategic reform of the public banking sector (strategic principles)]. Kyiv, p. 21. Available at: <https://mof.gov.ua/storage/files/20200814%20>

SOB%20Strategy.pdf (accessed 12 December 2021) (in Ukrainian).

2. Zherebtsova, T. R. (2020) Problemy formuvannia stratehii rozvytku bankiv [Problems of forming a strategy for the development of banks]. *Aktualni problemy rozvytku menedzhmentu, finansiv ta finansovoi nauky: idei ta yikh vprovadzhennia*: Zbirka materialiv Vseukrainskoi naukovoї konferentsii (iz zarubizhnoiu uchastiu) (m. Pokrovsk, 12–14 travnia 2020 r.). Pokrovsk: DVNZ «DonNTU», 2020, p. 382. (in Ukrainian)

3. Onyshchenko Yu. I. (2020) Biznes-model banku: sutnist ta vzaiemozviazok zi stratehiieiu rozvytku [Business model of the bank: the essence and relationship with the development strategy]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 160, pp. 113–117. (in Ukrainian)

4. Vovchak O., Meda N., Andreikiv T. (2020) Formuvannia ta realizatsii efektyvnykh ta yakisnykh stratehii kredytno-investytsiinoi diialnosti bankiv [Formation and implementation of effective and high-quality strategies of credit and investment activities of banks]. *Finansovyi prostir*, no. 1 (37), pp. 122–131. (in Ukrainian)

5. Ofitsiynyi sait AT «Raiffaizen Bank» [Raiffeisen Bank JSC official website]. Available at: <https://raiffeisen.ua/documents/zviti-banku/finansova-zvitnist-banku-zgidno-z-mizhnarodnimi-standartami-finansovoi-zvitnosti-zi-zvitom-auditora> (accessed 07 December 2021). (in Ukrainian)

6. Ofitsiynyi sait AT KB «PryvatBank» ["Privat-Bank" JSC CB official website]. Available at: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (accessed 20 December 2021). (in Ukrainian)